

**Szegedi Ítéltábla**  
**Bf.III.214/2015/21.**

A Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Szegeden, 2015. szeptember 8. napján tartott fellebbezési nyilvános ülés alapján meghozta a következő

**Í T É L E T E T :**

Az emberölés büntette miatt **I.rendű vádlott és társai** ellen indult büntetőügyben a **Szolnoki Törvényszék** 2014. október 10. napján kihirdetett **7.B.1026/2013/53.** számú ítéletének **I. r. és II. r. vádlottra** vonatkozó részét **m e g v á l t o z t a t j a** az alábbiak szerint:

- a vádlottak a szabadságvesztésből legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését **követő napon** bocsáthatók feltételes szabadságra.

**Megállapítja**, hogy az első fokú eljárás során felmerült és **I. r. vádlottat** terhelő büntetőügy költség összege helyesen **204.884.-** (kettőszáznegyezer-nyolcszáznyolcvannégyszáz) forint, **II. r. vádlottat** terhelő büntetőügy költség összege helyesen **209.303.-** (kettőszázkilencezer-háromszázháromszáz) forint, míg **a vádlottakat egyetemlegesen terhelő** büntetőügy költség összege helyesen **476.551.-** (négy-száz-ötven-hétezer-öt-száz-ötvenegyszáz) forint.

**Felhívja** az elsőfokú bíróságot, hogy III. r. elítélt tekintetében az őt egyedül, illetve vádlott-társaival egyetemlegesen terhelő büntetőügy költség vonatkozásában különleges eljárást folytasson le.

**Egyebekben az első fokú ítéletnek I. r. és II. r. vádlottakra vonatkozó részét helybenhagyja.**

A szabadságvesztésbe mindkét vádlott esetében **beszámítja** a 2014. október 10. napjától 2015. szeptember 8. napjáig eltelt időt.

**Kötelezi** az I. r. vádlottat a másodfokú eljárás során felmerült 37.500.- (harminchétezer-öt-száz) forint, a II. r. vádlottat 20.000.- (húsz-ezer) forint büntetőügy költség viselésére az államnak külön felhívásra.

**Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.**

**I N D O K O L Á S :**

A törvényszék I. r. és II. r. vádlottak bűnösségét azonosan, emberölés büntetéseben [Btk. 160. § (1) bekezdés, (2) bekezdés d) és j) pontjai] mondta ki. Ezért I. r. vádlottat 15 év fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre és 10 év közügyektől eltiltásra, II. r. vádlottat 12 év fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte. Megállapította, hogy mindkét vádlott a büntetés kétharmad részének kitöltése után bocsátható feltételes szabadságra, és a szabadságvesztésbe beszámította az előzetes fogvatartásban töltött időt. Rendelkezett a bűnjelekről, és a büntetőügy költség viselésére III. r. - immár elítélt-társukkal - egyetemlegesen,

illetőleg a vádlottakat egyenként kötelezte a bűnügyi költség megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen fellebbezést jelentettek be:

- I. r. vádlott és védője, a bűnösség téves megállapítása miatt, e vádlott felmentése, másodsorban büntetésének enyhítése érdekében,
- II. r. vádlott védője - a II. r. vádlott nem - a bűnösség téves megállapítása miatt, felmentésért, másodlagosan eltérő minősítésért, harmadsorban pedig a büntetés enyhítése érdekében.

A Szegedi Fellebbviteli Főügyészség a Bf.85/2014/3-III. számú átiratában a védelmi fellebbezéseket nem tartva alaposaknak, eljárási szabálysértésre, valamint az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás kiegészítésére, illetve helyesbítésére, tényállási résznek a jogi indokolásba történő áthelyezésére, és a bűnösségi körülmények helyesbítésére, valamint az I. r. vádlott bűnösségi formájának helyes megállapítására tett indítványt; összességében az elsőfokú bíróság ítéletének I. és II. r. vádlottakra vonatkozó része helybenhagyását indítványozta azzal, hogy a másodfokú bíróság helyesbítse a törvény szövegének megfelelően a feltételes szabadságra vonatkozó rendelkezést.

Az I. r. vádlott védője - védencének hozzájárulásával - a fellebbezési nyilvános ülésen a felmentést célzó fellebbezésüket visszavonta, csak enyhítésért tartotta fenn azokat. Kiemelte az egészségügyi és a gyámhatósági rendszerben tapasztalható hiányosságokat, melyek elősegítették a bűncselekmény elkövetését, továbbá kiemelte az elmeorvos-szakértő véleményét is, mely szerint az I. r. vádlott kóros személyiség-szerkezetének táptalaján alakult ki a tudati állapota, és az ennek megfelelő cselekvés hiánya. Álláspontja szerint védence részbeni bűnösségre is kiterjedő beismerő vallomást tett, amit enyhítőként indítványozott értékelni, és felhívta a figyelmet arra, hogy álláspontja szerint a büntetés kiszabása során az ún. belső arányosság követelménye nem érvényesült.

Az I. r. vádlott csatlakozott védőjének módosított fellebbezéséhez.

A II. r. vádlott védője kizárólag eltérő minősítés érdekében, gondatlanságból elkövetett emberölés vagy gondozás elmulasztásának büntettekénti minősítés érdekében tartotta fenn a fellebbezését, így a felmentést célzó fellebbezési kérelmétől - a II. r. vádlott hozzájárulásával - elállt. A II. r. vádlott védője az enyhítő körülmények túlsúlyát kiemelve ugyancsak sérelmezte a belső arányosságot, és indítványozta, hogy a másodfokú bíróság a törvényben megszabottnál eggyel enyhébb végrehajtási fokozatra enyhítse a védence büntetését. A harmadlagosként előterjesztett, immár másodlagos fellebbezési kérelmét - az enyhítést célzót - fenntartotta.

Az ügyész a fellebbezési nyilvános ülésen az átiratában foglaltakat azzal tartotta fenn, hogy indítványozta, a másodfokú bíróság a gondozási kötelezettség tekintetében hívja fel az elkövetéskor hatályban volt Családjogi törvény (1952. évi IV. törvény, Csjt.) 61. §-át, mint jogalapot. Indítványozta továbbá, hogy a másodfokú bíróság a Be. 459. § 29. pontja szerinti védekezésre képtelenségre a törvényhely felhívásával utaljon a jogi indokolásban.

Az I. r. vádlott az utolsó szó jogán megbánását fejezte ki, a II. r. vádlott nem nyilatkozott.

A fellebbezések minden irányban alaptalanok, a másodfokú bíróság túlnyomórészt osztotta a fellebbviteli főügyészség indítványait az alábbiak szerint:

Eljárási szabályt sértett az elsőfokú bíróság azzal, hogy 1. sz. tanút kihallgatását megelőzősen (15. számú tárgyalási jegyzőkönyv 54. oldal) nem figyelmeztette a Be. 82. § (1) bekezdés b) pontjában rögzített ún. relatív mentességi jogára. A tanút relatív mentességi jog illetve meg az általa a

számítógépes beteg-nyilvántartásban eszközölt fiktív adatbevitel tekintetében. Előadása ebben a körben személyére nézve terhelő tartalmú, bűncselekmény megállapítására alkalmas. Miután a tanút nem figyelmeztették a tárgyalási szakban a relatív mentesség jogára, így az önvádra kötelezés tilalma sérült, a tanú magára nézve terhelő tényeket adott elő, melyeket a bizonyítékok köréből az eljárási szabálysértés kiküszöbölése érdekében a másodfokú bíróság a Be. 78. § (4) bekezdése alapján kirekesztett. Ezzel azonban nem vált az ítélet még csak részben sem megalapozatlanná, mert ugyanezen tényekre az elsőfokú bíróság a relatív mentességi jogra történt figyelmeztetést követően, az azzal nem élő 2. sz. is kihallgatta, és a vallomásában foglaltakat (25. tárgyalási jegyzőkönyv 4. oldal) bizonyítékként értékelte.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás ugyanakkor részben megalapozatlan, mert hiányos [Be. 351. § (2) bekezdés b) pont 2. fordulata].

A részleges megalapozatlanságot a Be. 352. § (1) bekezdés a) pontja alapján az elsőfokú bíróság tényállásának az iratok tartalma alapján történő kiegészítésével, illetve helyesbítésével a következők szerint küszöbölte ki a másodfokú bíróság:

Az I. r. vádlott vagyontalan. Helyesen: szellemi leépülésben nem szenved (elírás).

A sértett táplálásának elmulasztása időtartamát illetően ellentmondásos adatokat rögzített az első fokú tényállás, ezért az idevágó szakértői vélemény tartalma alapján a másodfokú bíróság azt rögzítette, hogy a halál beálltát megelőzően másfél-két napja nem kapott sem folyadékot, sem pedig szilárd táplálékot a sértett.

A másodfokú bíróság az első fokú ítélet 13. oldal 5. bekezdés első mondatát mellőzte, és kiegészítette a tényállást azzal, hogy a sértett pszichés, elmebeli állapota a halál bekövetkezte szempontjából csakúgy, mint az egyik minősítő körülmény, a különös kegyetlenség elszenvedése szempontjából egyaránt irreleváns volt.

Ugyanezen oldal 3. bekezdésében a "sértettek" helyett helyesen *a vádlottak* cselekvőségét rögzítette az elsőfokú bíróság.

Az ezt megelőző, és a fellebbviteli főügyészség által indítványozott további két bekezdést nem emelte át a másodfokú bíróság a jogi indokolásba, mert a fellebbviteli főügyészség álláspontjától eltérően ezek nem a vádlottak tudati állapotára levont jogkövetkeztetést, hanem ténybeli megállapításokat tartalmaznak, ezért a tényállásba tartoznak.

Egyebekben az elsőfokú bíróság a szükséges és lehetséges mélységben lefolytatott bizonyítás eredményeképpen megalapozott tényállást állapított meg, amely a most eszközölt kiegészítésekkel és helyesbítésekkel a Be. 352. § (2) bekezdése alapján, most már mindenben irányadóvá vált a felülbírálat számára.

Az elsőfokú bíróság a megalapozott tényállásból mindkét fellebbezéssel érintett vádlott bűnösségére helyes következtetést vont le, és a minősítés is helyes.

Az eltérő minősítést célzó II. r. vádlott érdekében előterjesztett védelmi álláspontot nem osztotta a másodfokú bíróság. Mindenben egyetértett az elsőfokú bírósággal, és a fellebbviteli főügyészség

álláspontját is osztotta ebben a körben.

A gondatlanságból elkövetett emberölés esetén a gondatlanság súlyosabb formájának elfogadása azt feltételezné, hogy a vádlottak alappal bizakodtak abban, hogy gondozási mulasztásuk következtében nem fog bekövetkezni a sértett halála.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint sem bizakodhattak a vádlottak ebben, arra semmilyen ténybeli alapjuk, indokuk nem volt.

A hosszú folyamat eredményeképpen fizikailag leromlott, és a végletekig legyengült, végül életfunkcióit tekintve összeomlott sértett testét különböző, a felfekvésből és az ellátatlanságból származó önmérsztő sérülések borították. Az I. r. vádlott vallotta, hogy mikor megpróbálta megfordítani anyját az ágyában, anyja sikoltózott. Erről a II. r. vádlott is tudott, hiszen az I. r. vádlott elötte végezte ezeket a cselekményeket, illetőleg elmesélte ezt az állapotot. A II. r. vádlottnak nem volt olyan szellemi fogyatkozása, amely meggátolta volna őt abban, hogy meggyőződjön anyja állapotáról. Ennek ellenére mulasztotta el a sértett gondozását, ápolását, ami a Csjt. 61.§.-a szerinti családügyi kötelességen alapult.

A vádlottak szeme láttára omlott végül is össze a sértett fizikailag, és került olyan állapotba, hogy hozzá nyomban mentőt vagy egészségügyi szolgálatot kellett volna hívni, amit az I., II. r. vádlottak bűnösen elmulasztottak. Ebben a körben nem gondatlanságuk, hanem amint az elsőfokú bíróság helyesen kifejtette, eshetőleges szándékuk állapítható meg. Beletörődtek abba, hogy a gondozás, ápolás elmulasztása folytán életveszélyes állapotba került sértett végül is meghalhat, ami be is következett. A bűnösségi forma azonban a másodfokú bíróság álláspontja szerint is I. r. vádlott esetében is eshetőleges szándék; nem állítható, hogy kívánta volna anyja halálát, abba azonban belenyugodott (BH. 1985.6.).

A gondozás elmulasztása büntettekénti minősítést célzó II. r. védelmi álláspontot sem osztotta az ítélőtábla (BH.1982.316)

Alapos az önálló tettesség megállapítása is, figyelemmel arra, hogy ebben a körben eseti döntés is született - ismert a jogirodalomban ezzel ellentétes álláspont is - amint a büntetőjog kommentárja, a Wolters Kluwer Kiadó gondozásában megjelent Kommentár a Büntető törvénykönyvhöz (korábban Complex Jogtár), az ún. vegyes mulasztásos bűncselekmények elkövetésekor vitathatóként jelölt meg a társtettesség megállapíthatóságánál, mint opciót. A másodfokú bíróság azonban az ítélkezési gyakorlatot meghatározó esetjog alapján önálló tettesség helyett a társtettességet nem látta megállapíthatónak.

A minősítő körülményekre vonatkozó fellebbviteli főügyészsi állásponttal és az elsőfokú bíróság indokaival is egyetértett az ítélőtábla.

Különös kegyetlenséggel követték el a vádlottak a bűncselekményt. Régóta kialakult ebben az ítélkezési gyakorlat (BH.2009.291).

A védekezésre képtelenség minősítő körülményét illetően a másodfokú bíróság vizsgálta azt is, hogy nincs-e szó ugyanazon ténynek kétszer történő értékeléséről tekintve, hogy a tényállásból az is látható, hogy a vádlottak látszólag a gondozás elmulasztásával helyezték végül is védekezésre képtelen állapotba a sértettet.

A másodfokú bíróság álláspontja ebben az, hogy a sértett védekezésre képtelen állapotának kialakulása önsorsrontó, saját magát elhanyagoló, gyógyszereitől elálló sértett magatartására volt kezdetben visszavezethető, majd a folyamat rosszabbodása következett be azzal, hogy a vádlottak bekapcsolódtak a folyamat romlásába, a gondozásuk, ápolásuk elmulasztásával. A megindult, védekezésre képtelen állapothoz vezető okfolyamatba tehát az I., II. r. vádlottak később kapcsolódtak be, felismerték a sértettnek ezt az állapotát, következésképpen a Btk. 459. § 29. pontja értelmében a helyzeténél és állapotánál fogva véglegesen, ellenállás, a bűncselekmény elhárítására képtelen sértett a jogi minősülés szempontjából védekezésre képtelen volt. A törvényhely felhívásával az elsőfokú bíróság az indokolásában adós maradt, ezért a másodfokú bíróság ezt pótolta.

Az első fokú ítélet 27. oldalának 6. bekezdésében a sértett - helyesen - gyermekeinek kötelezettségre utalást ekként helyesbítette a másodfokú bíróság.

A bűnösségi körülmények helyesbítésre, illetőleg kiegészítésre szorulnak:

További enyhítő az I. r. vádlott esetében, hogy kóros személyiségszerkezete talaján alakult ki a kötelezettségszegés, mulasztás, ami nagyban elősegítette a bűncselekmény elkövetését, és ami neki nem róható fel. Az I., II. r. vádlottak esetében egyaránt további enyhítő az időmúlás, miután a bűncselekmény elkövetésétől annak jogerős elbírálásáig immár két esztendő eltelt. Az időmúlás mint objektív tényező azonban megfelelő kompenzációt nyert a büntetés kiszabásával, amire a másodfokú bíróság visszatér.

További enyhítő, hogy az I., II. r. vádlottak végül is bűnösségük részbeni elismerését nyilvánították, noha az I. r. vádlott nem tett vallomást, de az utolsó szó jogán megbánásáról nyilatkozott.

Nem enyhítő azonban a mulasztással történt elkövetés, miután az emberölés tevással és mulasztással egyaránt elkövethető. Itt csupán elkövetési módról van szó, ami nem lehet enyhítő körülmény. Ezzel szemben az eshetőleges szándék mindkét vádlott esetében további enyhítő.

Nem súlyosító a „társaságszerű” elkövetés sem, mert társtetteség megállapítására nem került sor - a már kifejtettek szerint - az elsőfokú bíróság által használt kifejezés pedig idegen a büntető anyagi jogtól, ezért azt a másodfokú bíróság mellőzte. Ugyancsak mellőzte az enyhítő körülmények sorából, hogy a II. r. vádlott „gondolati szintig eljutott a nyugdíjig is”, miután ez a megállapítás nem mondható enyhítőnek.

Az I. r. vádlottnál is súlyosító a kétszeres minősülés.

A II. r. vádlott esetében mellőzte az ítélőtábla súlyosítóként értékelni a sértett állapotának hosszú idő óta történő fennállására utalást, miután az lényege a bűncselekmény elkövetésének, ezért az önállóan nem értékelhető súlyosítóként.

A kétszeres minősülés folytán tíztől húsz évig vagy életfogytig terjedő szabadságvesztéssel is sújtható bűncselekmény esetében az ún. középmérték tizenöt év szabadságvesztés.

A középmértéktől eltérést semmi nem indokolja az I. r. vádlott esetében, ezért, miután a II. r. vádlott esetében viszont indokolták az enyhítő körülmények az attól történő jelentős mértékű eltérést, a másodfokú bíróság álláspontja szerint arányosak a büntetések, és a mellékbüntetések egyaránt, és az ún. belső arányosság is fennáll.

Nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a III. r. elítélt esetében - akire vonatkozó eljárás és ítéleti

rész nem tárgya a felülbírálatnak - lényegesen más körülmények voltak megállapíthatók, az elkövetéskor még részben kiskorú, illetve fiatalkorú volt és csupán a folyamatoknak egy rövid szakasza volt a terhére róható. Alapul véve az ő büntetését is, megállapítható a felülbírálattal érintett vádlottak büntetésének és mellékbüntetésének arányossága.

A II. r. vádlott annak ellenére, hogy a társadalmi konvenciók szerint a leánygyermek a fiúgyermekhez képest ösztönösen érzékenyebbek az ápolási, gondozási teendőket illetően, megállapítható, hogy gyakorlatilag semmibe vette anyja állapotát, és jól lehet arra hivatkozott vallomásaiban, hogy nem alakult ki közte és anyja között bizalmas viszony, ez a társadalmi szokások figyelembe vételével sem fogadható el. A II. r. vádlott esetében megfigyelhető volt, hogy testvérére, a fiúgyermek I. r. vádlottra igyekezett hárítani a felelősséget, amit az is kifejez, hogy az I. r. vádlott az utolsó szó jogán "bocsánatot kért" az II. r. vádlottól. Ehhez képest a II. r. vádlott a fellebbezési nyilvános ülés alkalmával semminemű szemmel-látható megbánást nem tanúsított, konokul, megbánás és érzelmek kinyilvánítása nélkül vetette alá magát a másodfokú eljárásnak. Ebből is az látszik, hogy a II. r. vádlott esetében semmi nem indokolja a törvényben írtnál eggyel enyhébb büntetés-végrehajtási fokozat alkalmazását, ezért az erre irányuló védelmi indítványt nem teljesítette a másodfokú bíróság.

A jogi indokolást a Csjt. 61. §-ára utalással egészítette ki, és a Btk. 37. § (3) bekezdése - helyesen - ad) pontjára történt hivatkozásra helyesbítette.

Mellőzte az ún. enyhítő rendelkezésre történt utalást a II. r. vádlott esetében az ítéletábra, hiszen azt az elsőfokú bíróság nem alkalmazta, és a Btk. 38. § (2) bekezdés a) pontjára figyelemmel a törvény szóhasználatának megfelelően helyesbítette a feltételes szabadságra vonatkozó első fokú rendelkezést.

A bűnügyi költséget a másodfokú bíróság - a III. r. elítélre csak személyében kötelező rendelkezést ide nem értve - teljes körű reformáció alá vette; helyes számítással és az utolsó három, egyenként 20.000.- forintos költség figyelembe vételével megállapította az I., II. r. vádlottakat és a III. r. elítélttel őket egyetemlegesen terhelő bűnügyi költség helyes összegét. A III. r. elítélt esetében - hivatalból - észlelte, hogy a bűnügyi költség személyét érintő és őt egyetemlegesen terhelő összegének módosítására, az arról történő utólagos rendelkezésre van szükség.

Ezért felhívta az elsőfokú bíróságot különleges eljárás lefolytatására [Be. 578. §].

A kifejtettekből következik, hogy a módosított fellebbezések nem vezettek eredményre, de a fellebbviteli főügyészség indítványait túlnyomórészt osztva és hivatalból is, a másodfokú bíróság az első fokú ítéletnek az I. és II. r. vádlottra vonatkozó részét a Be. 372. § (1) bekezdése alapján a rendelkező rész szerint megváltoztatta, egyebekben azonban a Be. 371. § (1) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az előzetes letartóztatásnak a szabadságvesztésbe történt további beszámítása a Btk. 92. § (1) és (2) bekezdésén alapult.

Az I., II. r. vádlottak védelmével felmerült másodfokú bűnügyi költség viselésére a Be. 381. § (1) bekezdése és a 338. § (1) és (3) bekezdései alapján kötelezte a fellebbezéssel érintett vádlottakat.

Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 386. §-a zárja ki.

Szeged, 2015. szeptember 8.

Dr. Hegedűs István s. k.  
a tanács elnöke

Dr. Katona Tibor s. k.  
a tanács tagja, előadó

Dr. Nikula Valéria s. k.  
a tanács tagja

A Szegedi Ítéltábla Bf.III.214/2015/21. számú ítélete és a Szolnoki Törvényszék 7.B.1026/2013/53. számú ítéletének I. r. és II. r. vádlottra vonatkozó, és a jelen ítélettel meg nem változtatott része, a mai napon jogerős és végrehajtható.

Szeged, 2015. szeptember 8.

Dr. Hegedűs István s. k.  
a tanács elnöke